

3. Колісник В.П., Барабаш Ю.Г. Конституційне право України [підручн.] / В.П.Колісник, Ю.Г. Барабаш.- Х.: Право, 2008.- 382 с.

4. Оніщук М.В. Верховенство Конституції України як засадничий принцип правової держави// М. Оніщук// Віче – 2010. – №18 [електронний ресурс] режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2190/>

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ

Полюга А.В., студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри загальноправових дисциплін ННІПІ НАВС Юрковська Л.Г.

Стабільний розвиток економічних відносин і реальне економічне зростання в Україні неможливі без ефективного механізму конституційно-правового регулювання економічної системи, в якому би враховувалися новітні досягнення правової й економічної наук. Економічні відносини становлять економічний базис громадянського суспільства і визначають передумови повновладдя народу України та свободи людини. Вони охоплюють відносини власності, виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних і духовних благ.[3]

Відносини власності є найважливішим елементом економічної системи. Термін «власність» уживається в законодавчих актах і юридичній літературі у двох значеннях: в юридичному - для позначення права особи на певну річ, тобто правочинність володіти, користуватись і розпоряджатися цією річчю; в економічному - для позначення сукупності економічних відносин, пов'язаних із певним майновим комплексом і відповідним суб'єктом економічної діяльності.[2]

Аналіз статей 13, 14 Конституції України [1] свідчить про те, що в них термін «власність» використовується в його другому - економічному значенні. У громадянському суспільстві існують дві основні форми власності (всі інші походять від них) - публічна і приватна. Ці форми різняться суб'єктами та режимом користування. Так, по-перше, суб'єктами приватної власності можуть бути будь-які фізичні або юридичні особи, а публічна власність має колективний характер; по-друге, публічна власність, на відміну від приватної, є неподільною.

Здійснюючи регулювання відносин власності, Конституція України:

- встановлює однаковий загальний правовий режим для всіх форм господарювання - всі суб'єкти права власності проголошуються рівними перед законом (ч. 3 ст. 13) [1];
- закріплює принцип гарантованості прав усіх суб'єктів власності й господарювання (ч. 3 ст. 13) [1];
- встановлює перелік природних об'єктів власності Українського народу - земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, що перебувають у межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони (ч. 1 ст. 13) [1];
- визначає коло суб'єктів права розпоряджатися власністю Українського народу - органи державної влади та органи місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 13) [1];
- визначає коло суб'єктів права користування природними об'єктами права власності народу - громадяни України (ч. 2 ст. 13) [1];
- передбачає можливість набуття і реалізації права власності на землю громадянами, юридичними особами і державою (ч. 2 ст. 14) [1];
- встановлює обмеження щодо використання власності - вона не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільству (ч. 3 ст. 13) [1], використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі (ч. 8 ст. 41). [1]

Важливими принципами ринкової економіки є свобода економічної діяльності та конкуренції. Конституція України надає кожному право на підприємницьку діяльність, не заборонену законом (ч. 1 ст. 42), та зобов'язує державу забезпечити захист конкуренції у підприємницькій діяльності.[1]

Отже, тільки шляхом створення ефективного механізму правового регулювання економічних відносин, що ґрунтуються на конституційних цілях і принципах, можна сформувати конкурентоспроможну соціально орієнтовану ринкову економіку, котра

забезпечуватиме соціальні інтереси, стабільний і гарантований захист суспільних і особистих інтересів громадян.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради – 1996. – №30 – ст.141.
2. Демків.Р.Я. Конституційне право України / Курс лекцій. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. - 332 с.
3. Тихомиров Ю.А. Конституционное право: уроки прошлого и взгляд в будущее/ Ю.А Тихомиров //Правоведение.- 2002.- № 6.-С.6.

ПРОГАЛИНИ В ПРАВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Піжевська А.В., студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, професор кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС Пустовіт Ж.М.

Актуальність теми доповіді зумовлена зміною сучасного праворозуміння, інтеграцією різних шкіл права, спрямованістю на реалізацію загальноправових принципів, забезпечення прав і свобод людини і громадянина у процесі правозастосовної діяльності органів державної влади. Зокрема, в Конституції України 1996 року визнано й закріплено принцип верховенства права, який є одним із провідних в утвердженні правової держави та громадянського суспільства.

Прогалини у праві відкривають широкі можливості свавільного застосування закону, що особливо неприйнятне для України – держави романо-германської правової системи, основними рисами якої є нормативність, упорядкованість і структурованість джерел права, забезпеченість правилами юридичної техніки, що обумовлює необхідність наукових розробок в галузі правозастосування при неповному врегулюванні суспільних відносин, удосконалення способів подолання прогалин у праві.

Прогалини в праві є дефектами у виявленні державної волі, її оформленні, в неповному або недостатньому використанні засобів юридичної техніки, в наявності прогалин і протиріч в діючому праві [5].

Сучасній українській доктрині притаманні різні підходи до визначення поняття «прогалина в праві». Варто виділити два основні підходи до визначення суті прогалини в праві. Зокрема, перший підхід характеризується тим, що дослідники визначають прогалину в праві як «відсутність норм права (або їхніх частин), що регулюють конкретні суспільні відносини у тому разі, якщо воно підлягає сфері правого регулювання» [3].

Інший підхід до розуміння суті прогалин у праві пов'язаний з ширшим трактуванням сфери відносин, які підлягають правовому регулюванню. Отже, прогалина у праві – це повна або часткова відсутність у чинних нормативно-правових актах необхідних юридичних норм [1].

Основними причинами виникнення прогалин в праві вважають:

- 1) невміння законодавця відобразити в нормативних актах усе різноманіття життєвих ситуацій, які вимагають правового регулювання (первісна прогалинність);
- 2) невміння законодавця передбачити появу нових життєвих ситуацій у результаті постійного розвитку суспільних відносин, здійснити щодо них певні законодавчі дії (подальша прогалинність);
- 3) технічні помилки законодавця, допущені при розробці законів і у використанні прийомів юридичної техніки.

Прогалини в праві виникають, як правило, там, де є суперечливість норм однакової сили, коли одна з них «знищує» іншу [5].

Найпоширенішими способами подолання прогалин є аналогія закону й аналогія права.

Аналогія закону застосовується, коли відсутня норма права, що врегульовує даний конкретний життєвий випадок, але в законодавстві є інша норма, що регулює подібні з ним відносини. Схожість правовідносин повинна бути істотною.

Необхідність аналогії права зумовлена існуванням багатьох випадків, які ні звичаєм, ні законом не передбачені, а проте підлягають судовому розгляду.

При застосуванні аналогії права істотне значення мають принципи права, які закріплюються в конституції.